

A close-up photograph of a sheep's eye, showing the intricate details of the iris and the surrounding white wool. A dark, textured strap, likely part of a harness or collar, runs diagonally across the eye from the top right towards the bottom left. The lighting is soft, highlighting the texture of the wool and the depth of the eye.

SIMO
HILTUNEN
LAMPAAN
VAATTEISSA

WSOY

SIMO HILTUNEN

Lampaan vaatteissa

Romaani

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© SIMO HILTUNEN JA WSOY 2015
ISBN 978-951-0-41300-5
PAINETTU EU:SSA

*Pahuus kiehtoo sinua,
koska haluat ymmärtää itseäsi*

SUSI MÖYHI höyryävässä hirsessä ja ärisi. Se nyhti lihankimpaleita ja raivosi. Poika seiso kolmenkymmenen metrin päässä ja pelkäsi. Luonnollinen oli muuttunut epätodelliseksi.

Poika oli kolmentoista. Hän oli karannut puoli tuntia sitten salolle kahdenkymmenen asteen pakkaseen, koska äiti sai taas isän kädestä. Korvia kipristeli ja henki höyrysi, mutta poika ei halunnut palata. Hänen oli lämpimämpi yksin.

Nyt hän huojui hangessa polviaan myöten ja tuijotti harmaanruskeaa hirviötä. Tapitti kauhuissaan, eikä tiennyt mitä tehdä. Onneksi susi välitti vain nälästään ja hänestä vähät. Toistaiseksi.

Hetki sitten poika oli katsellut kalmanvihreinä hulmuavia reontulia ja kaipaillut kohtuullista kotia. Ihaillut kuun lommoja ja antanut Siriuksen ohjata kulkuaan. Hän oli vaeltanut erämaahan ja nauttinut täydellisestä hiljaisuudesta, joka särkyi, kun koko korpi päätti tulla luo. Siltä se ainakin tuntui. Puut huojuivat ja rutisivat, eläimellisiä ääniä kierteli niskavilloissa ja lumi pölyysi.

Nuorukainen heittäytyi männynrunkoa vasten, kun jokin vauhosi paikalle. Se jokin oli hirvi. Eläin oli suunnaton ja suunniltaan. Jo sarvipään rinnalla poika tunsu itsensä mitättömäksi, mutta kun hirveä seurasi verenkiimainen susi, hän jäykistyi lopun äärelle.

Peto jahtasi huojuvaa hirveä. Se tanssi puolelta toiselle ja saalisti. Hirvi mylvi kivusta ja kauhusta, ehkä surustakin. Se tiesi jo lähetevänsä. Rimpui kuitenkin viimeiseen saakka.

Susi loikki hangessa saaliinsa takana ja haki sopivaa hetkeä. Se väisteli sarvia, jotka heiluivat päättömästi puolelta toiselle. Lopulta peto oli vaihtavinaan puolta. Hirvi heilautti kruunuaan väärään suuntaan ja avasi kaulansa toiseen. Peto loikkasi. Yhdellä iskulla se repi saaliinsa kurkun riekaleiksi, ja hurme hulmahti hangelle. Sarvipää kuohui vielä muutaman metrin kuolleenakin ja rojalti sitten etujalkojensa läpi maahan.

Laiha susi oli kuolemannälissään. Se ei aikaillut vaan hyökkäsi veren, lihan, jänteiden ja luiden kimppuun.

Poika lasi mahdollisuuksiaan ja siksi reisilleen. Hän seiso i pak- kasen kylmettämänä, kauhun kangistamana ja katsoi, kuinka tuo- re liha hehkutti keltasilmäistä kuolemaa.

Sudet olivat aina kiehtoneet poikaa, mutta näin lähelle hän ei ollut kaivannut. Hän tiesi, etteivät ne olleet tappaneet suomalais- ta sataan vuoteen. Hän tiesi, että nälkensä nujertanut susi oli liki vaaraton. Hän tiesi, ettei ollut pedolle kilpailullinen uhka, luonnol- linen kohde. Hän ei ollut kettu tai ahma, joka söi samaa ravintoa suurpedon reviiirillä. Mutta tieto häviää tunteelle, se musertuu kuo- lemanpelkoon. Poika halusi pois, muttei kyennyt juoksemaan. On- neksi, sillä pako olisi herättänyt kylläisenkin saalistajan.

Lopulta myös susi jähmettyi. Ehkä se oli nähnyt hongan vieressä seisovan pojan. Ehkä tuuli oli kääntynyt, ja susi oli haistanut hänet tai sitten eläin oli kuullut tukahdutetun nyhköhdyksen. Peto nos- ti päätään, paikansi pienempänsä ja alisti tuijotuksellaan ihmislas- ta, joka painoi katseensa. Alta kulmain poika päylyi hukkaa, joka nosti toista suupieltään ja murisi.

Kun poika ei liikahantukaan, susi kohotti päätään. Hitaasti se taivutti niskansa kaarelle, hieman selkäänsäkin ja ulvoi. Se ilmoit- ti omistavansa hirven ja nämä maat.

Ulvonta raikui erämaassa, se vaelteli kananlihaksi ja tappoi tar- peettoman taisteluinnon. Poika painautui syvälle luimuun. Hän oli suden orja.

Kun hän kyyristyi hankeen, käsi osui puukolle, jonka kahva tun- tui lohdulliselta. Poika tarttui siihen ja hivutti hiljaa tupestaan. Kun hän oli kolme vuotta sitten saanut moran isältään, se oli uhkunut mahtia ja miehekkyyttä. Nyt se tuntui virkkuukoukulta.

Peto lähti hitaasti kohti, ja poika tuns i vastustamatonta kauhua ja tarvetta paeta. Hän nytkähti, mutta susi ärähti heti johtajuuttaan. Poika valahti veltoksi.

Nuorukainen päylyi sutta ja elämänsä kaitaa. Raina oli surulli- nen, väkivaltainen ja yksitoikkoinen, mutta päähenkilö ei ollut vie- lä valmis kuolemaan. Silmiin kihosi.

Susi tuli kahden metrin päähän ja pysähtyi. Se vilkaisi välinpitämättömästi oikealle ja haukotteli. Hukka oli herra salolla. Se viskasi päätään niin että posket hölskähitivät ja punaista hyhmää roilahti suusta hangelle. Poika virtsasi jälleen, mutta rakko oli tyhjä, ja kipu kirveli virtsanjohtimessa. Hän kusi tyhjä.

Poika totteli eläintä itsessään. Hän kääntyi selälleen, nosti jalkansa koukkuun ja vikisi. Susi puski päänsä pelokkaan ylle ja haisi kuolemalta. Hurmeinen kuono työntyí vain kymmenen sentin päähän kasvoista, ja muutama pisara uroshirveä tippui takille. Verihelmet ropisivat kangistuneelle kankaalle kuin peltiin. Rintakehä tuntui pieneltä. Pelotti niin että sattui. Yksikin väärä liike, ja se jäisi kesken.

Nuorukainen puristi puukkoaan, sulki silmänsä ja keräsi vähäiset voimansa.

Nyt.

Poika survaisi. Hän runnoi koko painonsa iskun perään, aivan kuten isä oli opettanut lyömään Vesalan vellinaamaa, kommunistin jumalatonta poikaa. Nuorukainen pakotti terän nyrkkiä myöten suden kurkkuun ja väänsi puukkoa haavassa.

Nuori susi oli niin alfaa, ettei ollut osannut odottaa iskua. Se ei ehtinyt tehdä mitään, ainoastaan kuolla. Se nytkähтели, takajalka polki tahdottomana maata. Ennen luopumistaan se ulahti hiljaa, äänessä oli pahnán pohjimmaista. Poika nousi ylös ja katsoi eläintä ensimmäisen kerran suoraan silmiin.

– Sinä olet nyt minun. Minun Aabelini, nuori mies murisi.

Kun peto oli varmasti enää kuori, poika taivutti päänsä hitaasti taakse, veti kylmää henkeä syvemmälle kuin koskaan ja ulvoi.

Vapautuva tunne oli valtaisa. Hän tiesi olevansa satumaisen onnekas. Hän tunsi olevansa erityinen. Hän koki olevansa jumalasta seuraava, muttei ollut varma kumpaan suuntaan. Susi oli vertainen vastustaja, pojan aiemmin tappamat kissat ja Heiskasen minikit pelkkiä harjoituskappaleita. Nyt hän tiesi, miksi oli nitistänyt naapurin Jolle-kissan ja nauttinut siitä.

Hän oli susi jo syntyessään. Tappaja omasta armostaan.

– Jumalauta, hän kirosi. Se tuntui hyvältä. Poika ei saanut mailla, eikä tehnyt sitä edes yksinään. Kerran hän oli uhmapäis-

sään mutissut helvettiä. Isä oli sen kuullut ja piessyt pojan veril-le. Se oli uhannut demoneilla ja kristillisellä kidutuksella, jos ki-rosanakin vielä.

Poika oli totellut, totta kai. Se oli itsesuojelua. Se oli hänen elä-määnsä. Sillä isän oli valtakunta ja voima ja kunnia, iänkaikkises-ti, saatana. Vastaan ei pantu. Jos poika ei totellut, isällä oli tapana upottaa puunsäleitä hänen varpaankynsiensä alle. Saattoi hän tehdä sen myös ilman syytä, mutta kapinointi tikkuilisi varmasti.

Mutta nyt se paska ei enää pelottanut.

Nuori mies oli kasvanut, pullistunut mittoihinsa ja niistä ulos. Hän tiesi mitä tehdä.

Ja miten.

Mielijohteesta ja selittämättömästä tarpeesta hän katkaisi pedol-ta hampaan ja työnsi sen taskuunsa. Syömähampaan paino tuntui hyvältä. Lopuksi hän pyyhki puukon saaliinsa turkkiin. Hän katsoi sutta vielä hetken, silitti sitä ja työnsi puukon uudelleen pehmeään lihaan. Se upposi kuin sulaan. Hän veti puukon pois, antoi veren valua terää pitkin, kääntyi ja palasi kotiin omia jälkiään.

Hän oli viimeinkin valmis.

Kotona mies mitattaisiin.

Olisi vain isä, poika ja jommankumman henki.

I osa

Minkä taakseen jättää...

suden hetki *kansat*. Aamuyön ajankohta, jolloin susi saalistaa ja ihminen nukkuu. Sijoittuu noin kello kolmen ja viiden väliin, vaikkei tarkkaa aikaa voidakaan määrittää.

Suden hetkeä pidetään myös yön kylmimpänä tuokiona, jolloin ihmisen elintoiminnot ovat rauhallisimmillaan, uni on syvintä ja olemme heikoimmillamme.

Käsitettä ei tunneta suomalaisessa perimätietoudessa vaan sen on tehnyt tunnetuksi Ingmar Bergmanin elokuva *Vargtimmen* (suom. *Suden hetki*) vuodelta 1968.

LAURI KIVELLÄ oli paha mieli.

Hän ei nähnyt mitään, kuullut mitään tai koskenut ketään. Hän tiesi olevansa myöhässä. Toistä ja elämästään. Silti hän makasi kerrostalokaksionsa sängyssä. Ei ollut kiire. Lauri oli yksinäinen mies, joka raahautui päivästä toiseen.

Lauri katseli roiskerapattua kattoa. Se oli täynnä terävää ja tylsää. Kaikki oli, koska Lauri oli opetettu tappamaan tunteensa. Äijä oli siihen kovalla kouluttanut. Nykyään Lauri matki muiden tunteita, jottei olisi erottunut.

Hän kampsyi ylös sängystään ja asensi kuulokojeensa paikalleen. Korvakappale käytävään, peukalo-etusormiote laitteesta, nopea muljautus, ja koje oli korvan takana. Se pysyi paikoillaan vaihatta. Laite oli osa Lauria, eikä sitä tarvinnut ajatella sen enempiä kuin toiset pohtivat silmälasejaan.

Lauri hoiti vessat ja vaatteet vauhdilla. Syömään ei ehtisi, mutta siinä hän oli muutenkin huono. Hän vilkaisi asuntoonsa. Mustekynät suorassa kulmassa työpöydällä, televisio tismalleen keskellä tasoa ja pinnat puhtaina. Lauri piti kämpän samassa kurissa kuin mielensä.

Hän laskeutui portaat ja käveli tyhjälle parkkipaikalle. Naapurin Ihanainen tuli rapistuneesta roskakatoksesta, ja Lauri tervehti häntä nopeasti. Ihanainen oli viidenkymmenen, kirjastonhoitaja ja totaaliharmaa. Se piti perhostenkeräilystä ja kieliopista. Ihanainen väitti, että se eli yksin vapaasta tahdostaan, mutta Lauri epäili, että naisten. Lauri oli varma, että arki-iltoina Ihanainen vetäytyi kotiinsa lukemaan *Tieteen kuvalehteä* ja opetusmielessä myös *Playboyta*, koska olihan hän kiinnostunut ihmiskehon salaisuuksista. Ystäviä Ihanaisella ei ollut, koska se korjasi kättelyssä jopa tuntemattomien ihmisten käytöstä ja possessiivisuffiksia.

Muutama vuosi sitten miehellä oli ollut nainen, mutta nopeasti se oli karannut. Lauri epäili, että Ihanainen oli alkanut ehdotella

seksiä. Se oli virhe, koska maailmalle kirjastonhoitaja esitti siveää ja synnitöntä miestä, jossa sivistys ja järki voittivat himot ja halut. Sellainen lämmitti seksuaalisesti kokematon ja kylmää museohiirtä, joka halusi miehekseen pojan jota ei koskaan saisi. Neljän seinän sisällä Ihanainen oli kuitenkin paljastunut irstailijaksi, joka ajatteli vain niin pitkälle kuin pippeli kasvaa. Sellaisesta oli päästävää.

Lauri oli asunut Helsingin Puotilassa Vanhanlinnankujan korkeissa kerrostaloissa jo kaksitoista vuotta. Ihanainen oli muuttanut taloyhtiöön pian Laurin jälkeen. Alusta saakka se oli pyrkinyt Laurin lähituntumaan ja udellut hänen asioistaan. Yllättävän paljon se tuntui tietävänkin.

Lauri istui nopeasti autoonsa, ettei vaan joutuisi juttusille. Hän käynnisti Golfinsa, peruutti ruudustaan, siirtyi tielle ja ajoi kierto-liittymään. Laurista liittymät olivat kauniita. Ei istutuksiensa vaan symmetriansa vuoksi. Oli rauhoittavaa, että jos sattui ajamaan ohi, oikeaan risteykseen pääsi takaisin ylimääräisellä ympyrällä. Kiertoliittymissä sovitus oli ikuista, elämässä valitettavan harvinaista.

Itäkeskuksen punaisissa Lauri katseli länteen kuohuvaa autovirtaa. Hän odotti pääsevänsä ajopuuksi itsekkin. Muurahaiseksi muiden muurahaisten joukkoon. Jos jossain niin Itäväylällä Lauri Kivi tunsu yhteenkuuluvuutta. Siellä hän viihtyi, ja siksi hän ajoi töihin. Eikä metrolla olisi suoraan Pasilaan päässykään.

Aamupalaveri alkoi yhdeksältä. Siihen Lauri ei ehtisi, mutta ei hänen tarvinnutkaan. Hän tiesi, mitä siellä tapahtuisi. Suomen Sanomien päätoimittaja Olli Ohra antaisi ylen viikonlopun lehdistä. Se nalkuttaisi kirjoitusvirheistä, ongelmallisista otsikoista ja huonoista haastateltavista. Antin kirjoittaman jutun lastensuojelusta Ohra kehuisi kelvolliseksi, mutta kaipaisi myös siihen lisää lukijaan vetoavaa lähestymistapaa: – Muistakaa kirjoittaa lukijoille, ei tutkijoille. Tämä on faktoiltaan oiva juttu, mutta kuiva kuin luontosarja luostarirakentamisen historiasta renessanssiajan Euroopassa.

Mehevöitä siinä sitten tarinaa, jossa kerrotaan 17 000 lapsen olevan sijoitettuna kotinsa ulkopuolelle. Mitä siihen oikein haluttiin: lennokkaita kielikuvia ja yksityiskohtaista kuvausta laiminlyönneis-

tä. Korkeintaan juttuun olisi voinut etsiä jonkun sijoitetun lapsen ja haastatella tätä.

Talvivaaran törttöilyistä kertovaan sunnuntaiaukeaman pakettiin Ohra vaatisi tanakampaa uutista, pelkkä yleiskatsaus kaivosyhtiön kohelluksesta ei riittänyt. Ulkomaankauppaministeri Käen haastattelun se haukkuisi, koska jutun kirjoittanut Puhakka uskalsi perjantaina haastaa päätoimittajan lehden journalistisesta linjasta. Puhakan mukaan aiemmin arvostettu aviisi oli lipsumassa viihdepitaiseksi.

Mitään hyvää Ohra ei viikonlopun lehdistä löytäisi. – Me olemme tämän maan toiseksi suurin päivälehti. Emme voi kilpailla määrällä, me tyräämme laadulla. Sen minkä me teemme, me teemme paremmin kuin muut. Siitä lähdetään, vaikkei siihen tänä viikonloppuna aivan päästykään. Mutta hei, timanttiahan tässä hiotaan, Ohra sanoisi happamille alaisilleen. – Sitä paitsi osuihan se sunnuntain pääkirjoitus sentään kohdalleen, mies lisäisi ja odottaisi hyväksyviä nauruja. Moni hörähtäisi, koska pelkäsi lähtevänsä seuraavissa yt-neuvotteluissa, jos ei hivelisi päätoimittajan kiillotettua itsetuntoa. Aidosti hauskana letkautusta pitäisivät vain uudet kesätoimittajat ja harjoittelijat, joille kaluttua luuta ei ollut aiemmin heitetty.

Kulosaaren ja Kalasataman välisellä sillalla Lauri ryhmittyi jonoon, joka muodostui aina. Viime vuoden tietyö oli tehnyt ruuhkista muhkeita. Nyt niitä ei enää juuri ollut. Vain reilun sadan metrin jono oli helpotus.

Metallinvihreä Audi pyyhälsi jonon ohi keskustaan vievää kais-
taa pitkin. Mutkassa kuski änkesi kuitenkin röyhkeästi vasemmal-
le Pasilan-jonoon. Toisten ihmisten aika oli näköjään muiden ai-
kaa tärkeämpää. Jonottakaa te, jottei minun, siis minun, tarvitse.

Radiossa soi Neljä Ruusua. Audissa törkeilevän juppi-
hippirunkkarin käytös riepoi Lauria ja riekkuva kappale kiihdyt-
ti häntä entisestään. Jono eteni nopeasti, ja Lauri painoi kaasua.
Liikaa. Pian taustapeilissä välähti. Takana oli maija, joka vilkutti
tien sivuun. Lauri kirosi perkeleesti. Ylinopeutta oli ollut reilusti.
Hän kääntyi tietyön ja Mäkelänkadun risteyksen väliin jätettyyn
huoltoaukkoon, jossa oli muitakin autoja. Ilmeisesti haalarimiesten.

Taustapeilistä Lauri näki, kuinka siviilipukuinen poliisi saapas-teli luo. Se oli nainen. Jäntevä ja treenattu. Poliisi koputti ikkunaan. Lauri painoi lasin alas.

Se oli Jatta, Helsingin poliisin mediavastaava, jonka kanssa Lau-ri oli tekemisissä lähes viikoittain. Pari vuotta sitten he olivat yrit-täneet lähentyä myös siviilissä, mutta ei se ottanut onnistuakseen. Jatta purki työtään olemalla avoin ja ulospäin suuntautunut. Ha-lusi liikkua ja nähdä maailmasta hyviäkin asioita. Lauri tiesi, ettei niitä ollut. Niinpä hän viihtyi kaksiossaan.

Ero oli tehty nopeasti ja näennäisen kivuttomasti. Lauria kui-tenkin kirveli edelleen; harva häntä oli jaksanut jaksaa. Nyt Jatta asui itseään viisi vuotta nuoremman jalkapalloilijan kanssa Vuo-saaren Aurinkolahdessa, merenrantamaisemassa. Jäpikkä pela-si HJK:ssa, maajoukkueessa ja edelliskaudella vielä Englannin Valioliigaa Tottenham Hotspurissa. Laurista potkupalloilija vai-kutti turhanaikaiselta kikkailijalta, jolta oli elämänpallo hukas-sa. Se nauroikin julkisesti, vitsaili keskusteluohjelmissa ja söi tofua.

- Ajoin sitten ylinopeutta, Jatta totesi.
- Niin ajoin, Lauri vastasi rehellisesti.
- No eipä sitten muuta kuin hyvää matkaa, Jatta sanoi ja hy-myili.

Lauri ei jäänyt kyselemään, miksi Jatta oli kenttähommissa. Yli-komisariat harvoin ajelivat metsästävässä kaahareita. Jatta teki virkavirheen, kun päästi hänet menemään.

Jälkeenpäin Lauri soimasi itseään, koska ei ollut tajunnut jo-tain olevan tekeillä. Hänen olisi pitänyt. Tätä se teetti kun tunnisti virkavallan hajuvesistä ja muisti menneisyyden aivot nivusissaan.

Lauri ajeli rajoitusten mukaan Pasilansillalle, rautatieaseman ohi ja suoraan Esterinportista keltaisen toimitalon ali pienelle parkki-paikalle. Suomen Sanomilla oli neljännesmiljoonan levikki ja toi-mituksessa työskenteli 160 henkilöä. Vaikka väkeä oli vähennetty viimeisen kuuden vuoden aikana liki kolmanneksella, parkkipaik-ka oli täynnä. Suurin osa toimittajista joutui edelleen pysäköimään autonsa maksullisesti Pasilan parkkihalliin.

Onneksi rikostoimittajalle kuuluva autopaikka oli jäänyt Laurille, kun Autio oli heittäytynyt eläkkeelle. Hyvähän sen oli isänsä perinnöillä jäädä viisikymppisenä letkeille lomapäiville. Vaikka ei Lauri voinut Akselia syyttää. Rikostoimittajan homma veti vereslihalle. Pelkkiä surullisia uutisia ja elämän nurjaa puolta. Otsikkoa *Rikollisuus loppui Suomessa – kaikkialla rauha* ei pääsisi Laurikaan kirjoittamaan. Sen sijaan murhat, raiskaukset, lasten hyväksikäytöt, ryöstöt ja muut rötökset pitivät Laurin leivässä ja vähän leikkeleissäkin.

Lauri saapasteli paikalleen. Aamupalaveri oli jo päättynyt, ja iloinen puheensorina tulvi käytävälle. Uutistoimittajat nuorentuivat viikonloppu viikonlopulta.

Lauri hieraisi kuulokojettaan hiljemmalle. Työhaastattelussa päätoimittaja Ohra oli kysynyt, oliko laitteesta haittaa työnteolle. Lauri oli vastannut päinvastoin. Hän pystyisi valitsemaan milloin kuulisi, milloin ei. Hän maksimoisi avokonttorin hyödyt ja minimoisi haitat.

Vastaus oli miellyttänyt päätoimittajaa ja lapinlääntää toimituspäällikköä. Lauri ei sanonut totuutta ääneen, mutta sulkemalla kokeen hän pakeni kitkerien keski-ikäisten kollegojen loputtomasta ja kiusallisesta ääniavaruudesta ja pystyi keskittymään olennaiseen. Rikoksiin ja niistä uutisoimiseen. Se oli todellinen etu. Työlle ja etenkin Laurille itselleen.

Päätoimittaja oli kysynyt myös kuulovamman alkuperää, ja Lauri oli valehdellut jotain epämuodostuneista korvakäytävistä. Lapsuudestaan hän ei avautuisi kuin puukolla.

Eikä hän ollut kertonut perheestäänkään, kun toimituspäällikkö oli siitä udellut. Sanonut vain, että oli yksineläjä. Tytär Laurilla oli, mutta siitä ei tarvinnut muiden tietää. Ei edes tyttären itse.

- Kivi, uutispäällikkö Pokka urahti, kun näki Laurin.
- No.
- Et sitten tullut palaveriin.
- En.
- Olisi pitänyt, Pokka tokaisi. – Mitä minä sinun kanssasi teen?
- Töitä.

Pokka naurahti. – Totta. No tehdään sitten.

– Oliko mitään?

– Sä voisit lähteä tekemään reppistä satamaan. Laskevat veneitä vesille. Pitäisi jututtaa pari potskin puunaajaa ja soittaa satamamestarille, mikä on vedenkorkeus, pääsevätkö isommat veneet jo laiturista ulapalle.

Lauri pudisti päätään. – Tai miten olisi, jos minä kaivaisin sinulle jonkin ihan oikean uutisen. Sellaiset kai kiinnostavat vielä ihmisiä.

– Puoli tuntia. Jos sulla ei ole siihen mennessä aihetta, sä lähdet satamaan.

Lauri olisi voinut kertoa, että hänellä oli jo. Tilastokeskuksen pohjattomasta laarista oli perjantaina selvinnyt, että hieman alle parikymppisten miesten vakavat väkivaltarikokset olivat kaksinkertaistuneet viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana, vaikka muissa ikäryhmissä määrät olivat pysyneet liki ennallaan, osassa jopa pudonneet.

Kotonaan kuopivat tai juuri sieltä muuttaneet nuoret miehet voivat huonosti, pohjattoman surkeasti. Jokela, Kauhajoki ja Hyvinkää. Syitä ja kommentteja tilanteeseen pitäisi vielä kysellä joltakin asiantuntijalta. Ehkä joltain oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkijalta tai vaikka vankimielisairaalan johtajalta. Otso Hirvonen oli selkeä ja tarkka analyytikko. Erinomainen haastateltava. Ja pistämätön vetämään erittäin kuivaa valkoviiniä, joka votkana tunnetaan.

Helpoin ja populistisin selitys oli, että 90-luvun laman säästöt palasivat nyt maksettaviksi. Pitäisikö jututtaa Viinasta? Tuskin, päättäjät näkivät vain järjestelmän, eivät ihmistä.

Lauri ei kuitenkaan halunnut katkaista uutispäällikön hekumaa aiheellaan. Pokka nautti, kun se pääsi uhkailemaan kokeneita erikoistoimittajia tyhjämpäiväisillä ajankohtaiskeikoilla. Lauri odottaisi, kunnes Pokka naputtelisi kelloaan ja alkaisi kehitellä veneilymimiikkaa. Hän antaisi uutispäällikön soutaa tuolillaan hänen työpisteeseensä ja kertoisi vasta sitten aiheestaan. Lauri tunsu kiero mielihyvää. Hän oli humaani, kun soi Pokalle riemunsa.

Teatteri oli kuitenkin turhaa. Lauri ei ehtinyt istua kauan, kun Pokka oli jo selän takana. Uutispäällikkö oli oppinut laskemaan käntensä Laurin pöydälle eikä olkapäälle, kun tuli juttelemaan. Alkuun se oli säikäyttänyt liki kuoron Laurin tahallaan, mutta lopettanut, kun tämä oli ponkaissut ylös nyrkki pystyssä ja karjunut perkeleitä. Se oli ollut refleksi, mutta Pokka oli oppinut kerrasta.

– No mitä. Puoli tuntia ei ole vielä mennyt.

Pokka myönsi, ettei ollut, mutta. – Perhesurma Toivolassa. Alas painua. Sä hoidat faktat, mä lähetän jonkun tekemään naapurihaastattelut myöhemmin perässä.

Laurille tuli kiire.

TAKSI KÄÄNTYY Suomen Sanomien pihaan ja Lauri istahti takapenkille. Kuvaaja tulisi toiselta keikalta suoraan paikalle. Sen kyydisä pääsisi pois. Onneksi se oli Karhu. Talon, jos ei koko maan, paras kuvaaja. Yritti loppuun saakka ja kykeni luoviin ratkaisuihin. Se helpotti toimittajaa, kun ei tarvinnut polttaa aikaa ja hermojaan valokuvauskoneenkuljettajan kanssa tappelemiseen. Karhu viitsi sentään nousta autosta kuvauspaikalla, toisin kuin Pytty. Viittä vaille eläkeläinen oli laskenut kaatopaikkakeikalla auton ikkunan, räpännyt joutavanpäiväisen yleiskuvan ja murissut, että paskakasa on paskakasa, sama se mistä kuvan otti.

Lauri soitti Jatalle. Nainen oli ollut liikkeellä perhemurhan vuoksi. Miksi se ei sanonut mitään? Vihjannut edes.

– Mitäpä Lauri?

– Et sitten voinut kertoa.

– Sori. Sä tiedät, etten. Mä halusin vaan tietää, joko teidän lafkalla oli asiasta käry. Jos ei, niin ei olisi muillakaan. Sitä paitsi sä kaahasit. Mä tein palveluksen sulle ja ihmiskunnalle. Et ehtinyt ajaa kenenkään yli, vaikka kovasti yritit.

– No mitä siellä on tapahtunut.

– Sä tiedät, että tää on liian iso juttu eikä kuulu enää mulle. Väkivaltarikosyksikön päällikkö tiedottaa itse. Se johtaa tutkintaa.

– Vesitaival. No kiitti vaan. Siitä ei irtoa kuin tikkuja sormiin.

– Hei Lauri, se on sen työ. Sulla on omas.

– Epävirallisesti edes.

Hiljaisuus. Kesti hetken. – Et sitten kuullut tätä multa.

Se oli sanomattakin selvää.

Jatta ryki kurkkuaan. Ääni sameni silti. – Nelihenkinen perhe löytyi kylmänä kotoaan aamuyöstä. Ilmeisesti isä on tappanut vaimonsa ja kaksi lastaan, tyttöjä molemmat. Tapahtumat ovat vielä epäselviä.

– Miten te saitte pidettyä tämän näin kauan salassa? Yleensä meillä on tieto viimeistään puoli tuntia siitä, kun te olette paikalla.

– Se on tien päässä, mutkan takana ja poliisiautot ovat tuttuja sillä kadulla.

– Miten niin? Oliko se joku poliisin vanha tuttu?

– Oli.

– Miten hyvä tuttu?

Jatta piti paussin. – Työtoveri, hän sai henkäistyä.

– Ei saatana.

– Ei niin.

– Tunsitko sä sen?

Hiljaisuus. Kesti pidemmän hetken. – Tunsin. Mä en tajuu tätä. Kössi on tunnustettu poliisi. Se valittiin Stadin Skoudeksikin pari vuotta sitten. Olihan se jäyhä, mutta tässä ei ole mitään tolkkua.

Näissä ei koskaan ollut. Tämä oli seitsemäs perhemurha reilun vuoden sisällä. Joulun tapot Pohjois-Karjalan Kontiolahdella sykkivät Laurin takaraivossa edelleen. Se oli tapauksista kaikkein mieltömin. Isä oli sitonut äidin jouluaattona tuoliin ja laskenut veren valumaan ranteista. Hitaasti. Sen jälkeen hän oli mennyt lasten huoneeseen ja tukahduttanut kaksi pientä elämää. Tytärtensä kädet Petri Huovinen oli asetellut enkelimäisiin asentoihin rinnalle. Sitteen mies oli marssinut äidin luo, nirhannut tältä kaulan epäsiististi auki, ottanut laittoman pistoolin ja ampunut itsensä.

Mitään syitä tapahtumille ei löytynyt. Merkkejä saapuvasta erosta ei ollut, ja töissä meni hyvin. Petri Huovisen ura oli pomon mukaan ollut nousussa. Mies oli saanut yhä enemmän vastuuta, ja tulevaisuus näytti kuulaalta. Senkään vuoksi vanhemmat eivät uskooneet poikaansa syylliseksi.

Naapurit pitivät miestä lempeänä aviomiehenä ja isänä, joka välitti aidosti lapsistaan. Parisuhde oli kukoistanut. Surmatun äidin sisarukset kertoivat naisen ylistäneen miestänsä ja elämänsä. Naisen veli näytti Laurille sisarensa sähköpostista lähes rakastelevia viestejä, joita hänen miehensä oli työpäivien aikana lähettänyt. Uudeksi vuodeksi oli varattu lennot Kiinaan. Lapset olivat kohkanneet tulevasta ja mainostaneet matkaansa tuntemattomillekin. Lä-

heisten ja naapurien mukaan tytöt olivat suloisimpia ja reippaimpia tenavia mitä kuunaan. Kaikki oli ollut kohdallaan.

Kunnes pimeni. Lopullisesti.

Lauri lopetti puhelun, kun Jatasta ei lohjennut enempää. Poliisin lapset olivat kuulemma 4- ja 9-vuotiaita eloisia tyttöjä. Vaimo työskenteli Helsingin yliopiston opintotoimistossa. Oli ollut vetäytyvä, mutta ystävällinen, kun Jatta oli hänet kerran tavannut.

Tekijä oli 49-vuotias ylikonstaapeli Kyösti Virtanen, Pohjanmaalta lähtenyt uroo. Arvostettu poliisi, tuppisuinen mutta herkkä painimaan rötvien kanssa, kuten oli rikollisia kutsunut. Ja niin kuin aina: jokainen Kössin kanssa tekemisissä ollut sanoisi, ettei olisi ikinä voinut uskoa, että tällaista tapahtuisi. Moni ei varmaan uskonutkaan, mutta jos joku oli etukäteen jotain ounastellut, ei hän sitä ääneen sanoisi, koska hiljaisuudella vapautti itsensäkin vastuusta. En voinut tehdä mitään, koska en mitään huomannutkaan. Lauri ei uskonut, että epäileviä tuomaita, rameja tai seijoja välttämättä aina oli, mutta itsesuojelu teki lausunnoista latteita. Kaikki äimistelisivät tapahtunutta joka tapauksessa.

Tämä oli iso uutinen. Virassa toimiva poliisi oli lahdannut perheensä.

Laurilla oli nyt perustiedot. Jonkun piti ne vain vahvistaa.

»Oliko pahuus tekoja? Vai riittikö se, ettei tehnyt mitään?»

SE TAVALLINEN tarina nyky-Suomessa. Onnellinen ydinperhe, talousasiat kunnossa, lapset reippaita ja iloisia, tervehtivät aina pihalla – näin naapurit kertovat. Kunnes jouluaattona isä tappaa lapset vaimon nähden, sitten vaimon ja lopulta itsensä.

Vaikka rikostoimittaja Lauri Kiven kuulo on vammautunut, hän näkee enemmän kuin muut. Siksi hän on oikea mies kirjoittamaan suuren jutun Suomea riivaavista perhesurmista. Kiven mielestä termi »perhesurma» on irvokasta sievistelyä, sillä murhia nämä ovat.

Matka tragedioiden tapahtumapaikoille ympäri Suomea vie Kiven samalla matkalle omaan menneisyyteen, ruhjottuun lapsuuteen ja hänen hylkäämänsä tyttären elämään. Hiltunen kirjoittaa paitsi sukupolvesta toiselle kulkevasta väkivallasta myös anteeksiannosta. Romaani on myös kielellisesti ja teemaattisesti poikkeuksellisen kunnianhimoinen rikostarina, joka ei säästä ketään. Vähiten lukijaansa.

